Narmaw

GĦAŻ-ŻMINIJIET ĠODDA

BUDGET 2004

Ministeru tal-Finanzi u l-Affarijiet Ekonomiċi

24 ta'Novembru 2003

Id-Dinja madwarna - Ekonomija

L-2003 rat tnaqqis drastiku tal-attivita ekonomika madwar id-dinja

Prodott Gross Domestiku			
tibdil %	**2002**	**2003**	**2004**
	Att.	***Tbassir***	
Euro area	0.9	0.5	1.9
Ġermanja	0.2	0.0	1.5
Franza	1.2	0.5	2.0
Italja	0.4	0.4	1.7
UK	1.9	1.7	2.4
US	2.4	2.6	3.9
Ġappun	0.2	2.0	1.4

Id-Dinja madwarna - Finanzi

L-2003 rat żieda qawwija fid-deficits madwar id-dinja

Żieda fid-Deficit				
tibdil %		2002	2003	2004
		Att.	*Tbassir*	
Euro area	€b	-156.0	-204.0	-207.0
Germany	€b	-67.6	-86.5	-80.8
France	€b	-47.6	-62.9	-64.0
Italy	€b	-25.3	-34.1	-34.8
UK	£b	-22.3	-35.3	-34.6
US	$b	-158.0	-374.0	-486.0
Japan	¥t	-37.7	-37.7	-35.3

Id-Dinja madwarna - Impjiegi

tibdil %	2002	2003	2004
	Att.	*Tbassir*	
Euro area	8.4	9.1	9.2
Ġermanja	8.6	9.5	9.8
Franza	8.8	9.5	9.7
Italja	9.0	9.0	9.0
UK	5.2	5.2	5.2
US	5.8	6.0	5.7
Ġappun	5.4	5.5	5.4

L-2003 rat żieda fil-qagħad hekk kif kompla t-tibdil fis-setturi ekonomiċi

Ekonomija

Narmaw
GĦAŻ-ŻMINIJIET ĠODDA
BUDGET 2004

Prodott Gross Domestiku

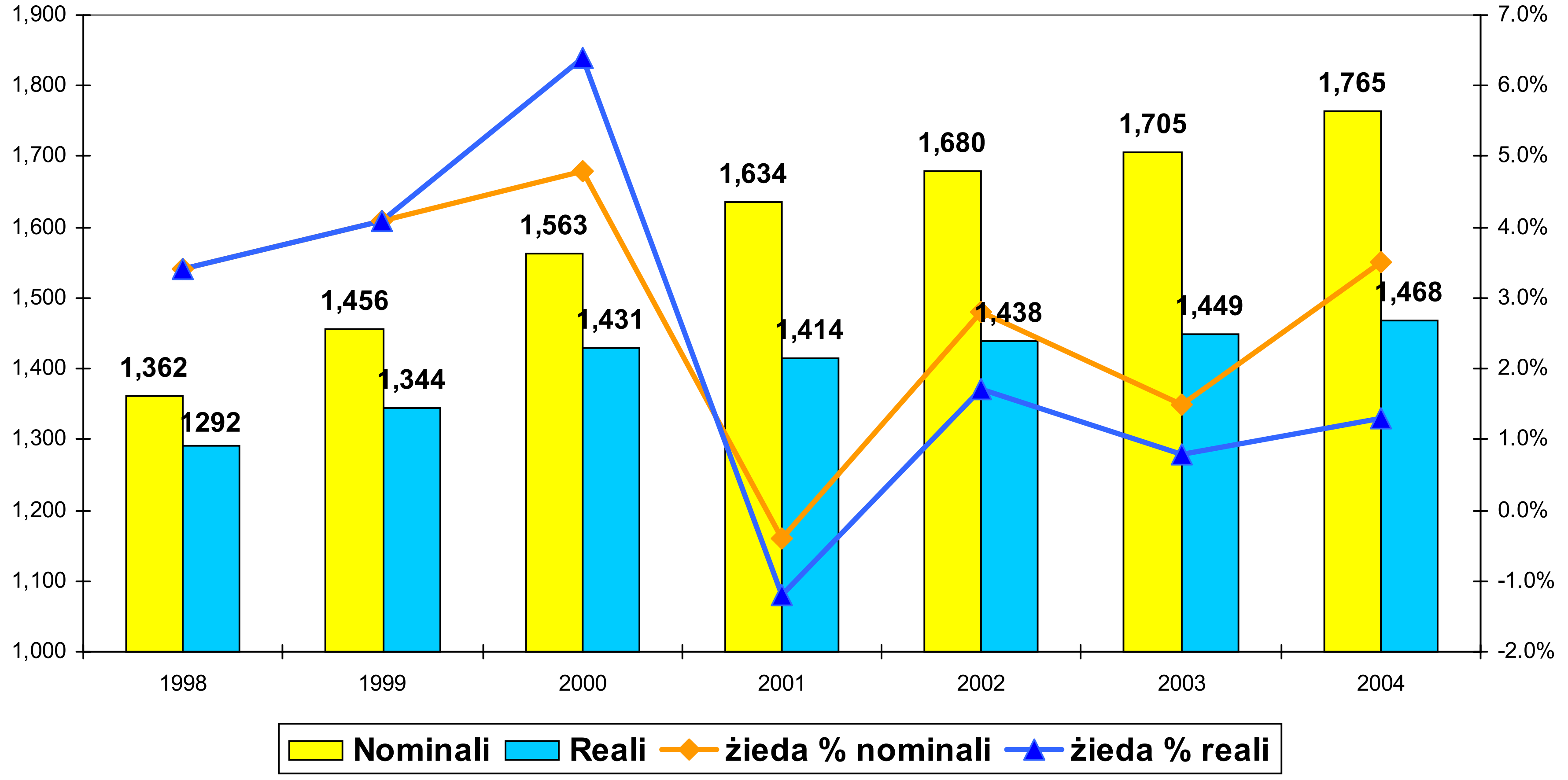

Bilanċ tal-Pagamenti

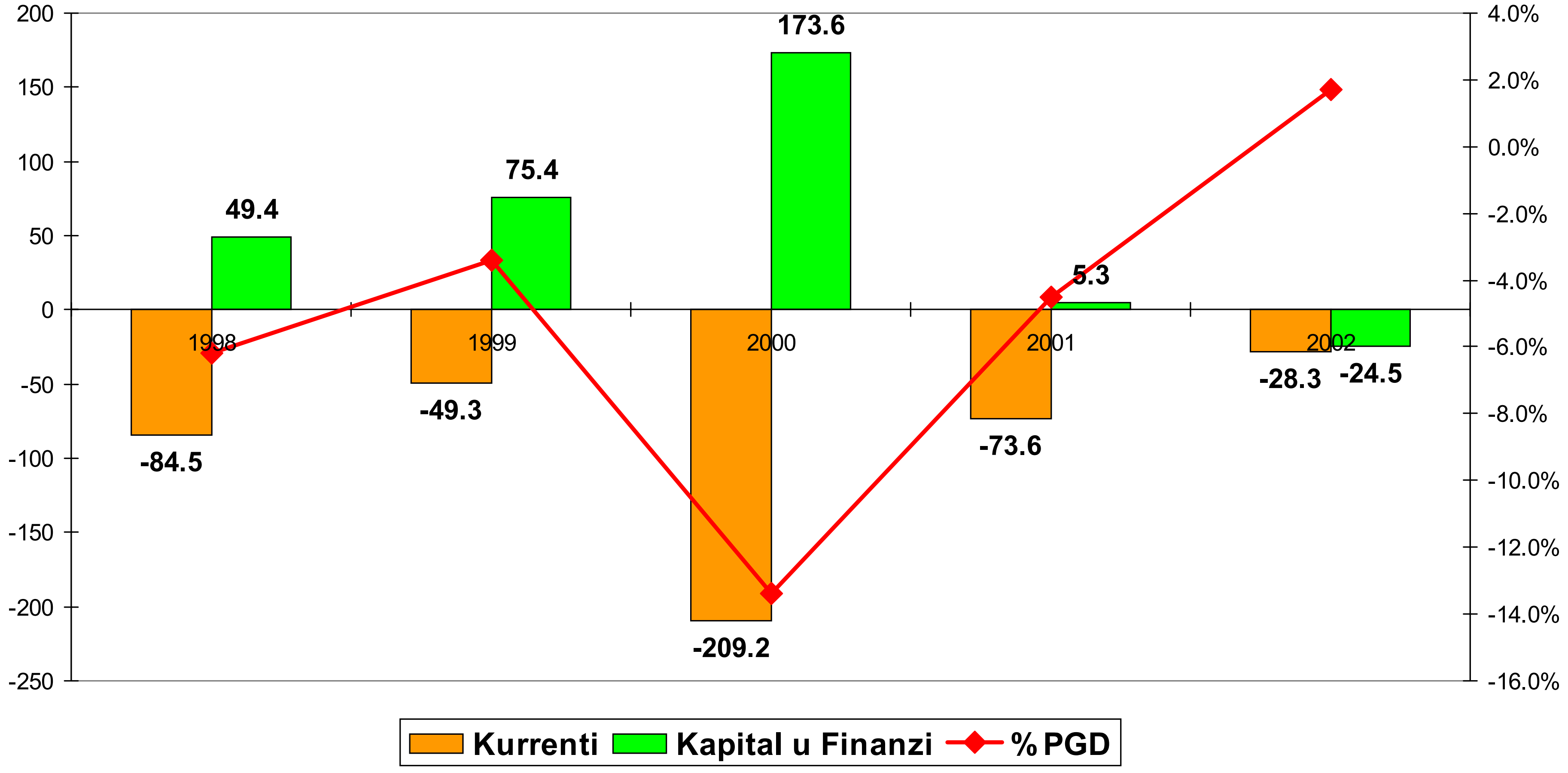

Inflazjoni

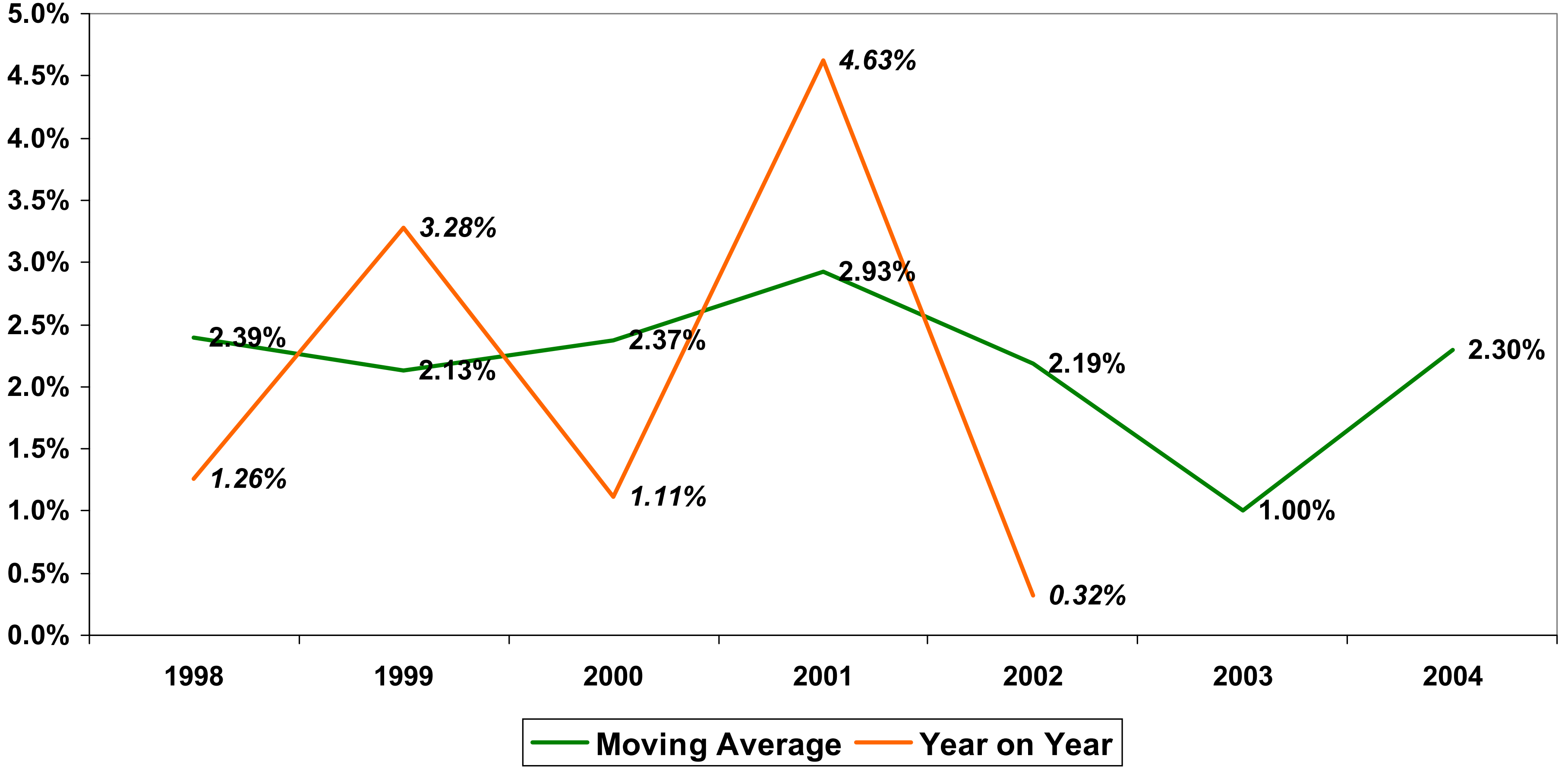
5.0%
4.5%
4.0%
3.5%
3.0%
2.5%
2.0%
1.5%
1.0%
0.5%
0.0%
4.63%
3.28%
2.93%
2.39%
2.37%
2.13%
2.19%
2.30%
1.26%
1.11%
1.00%
0.32%
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
Moving Average
Year on Year

Flus fl-idejn u fil-banek

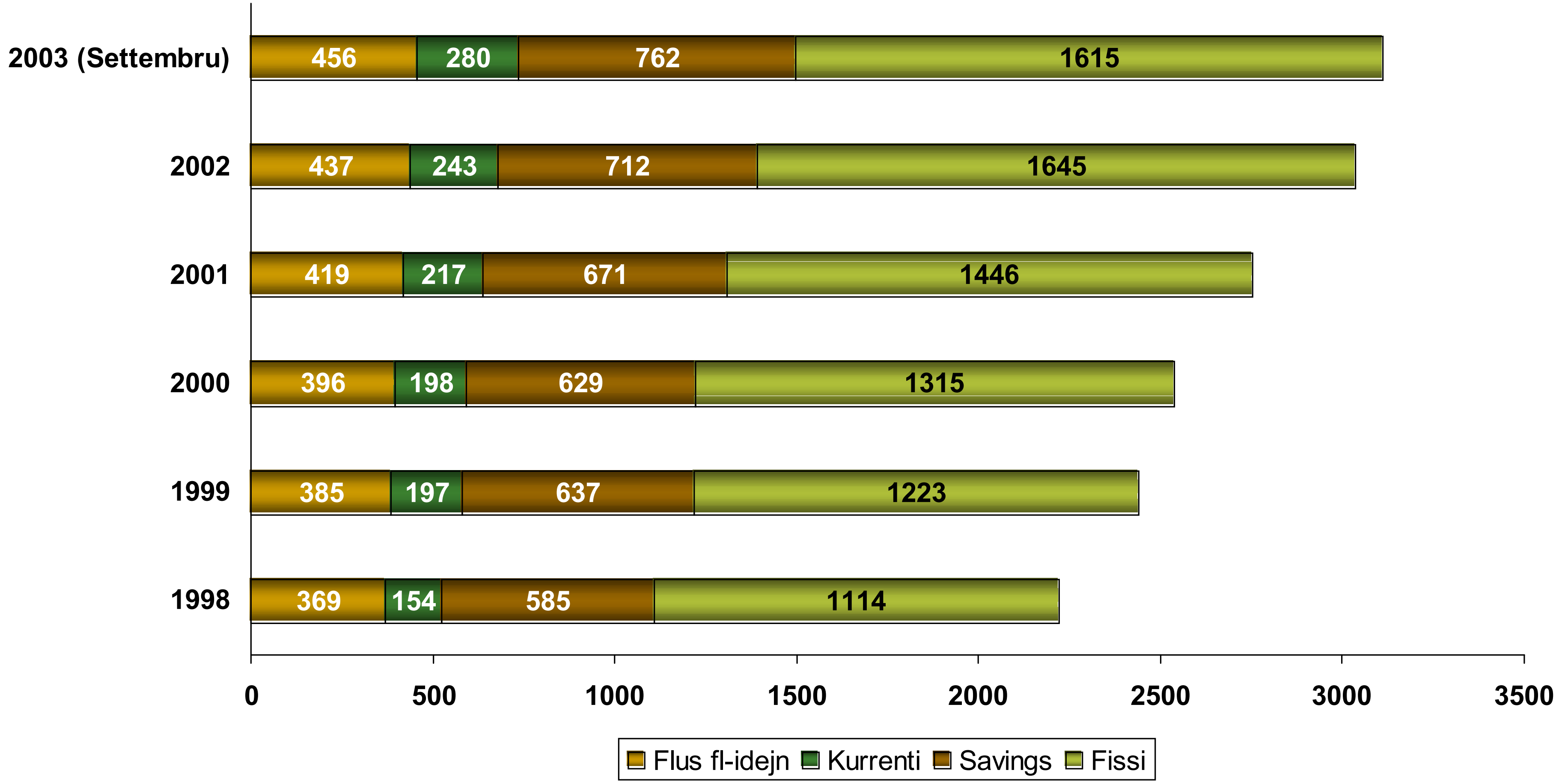

Riservi Barranin

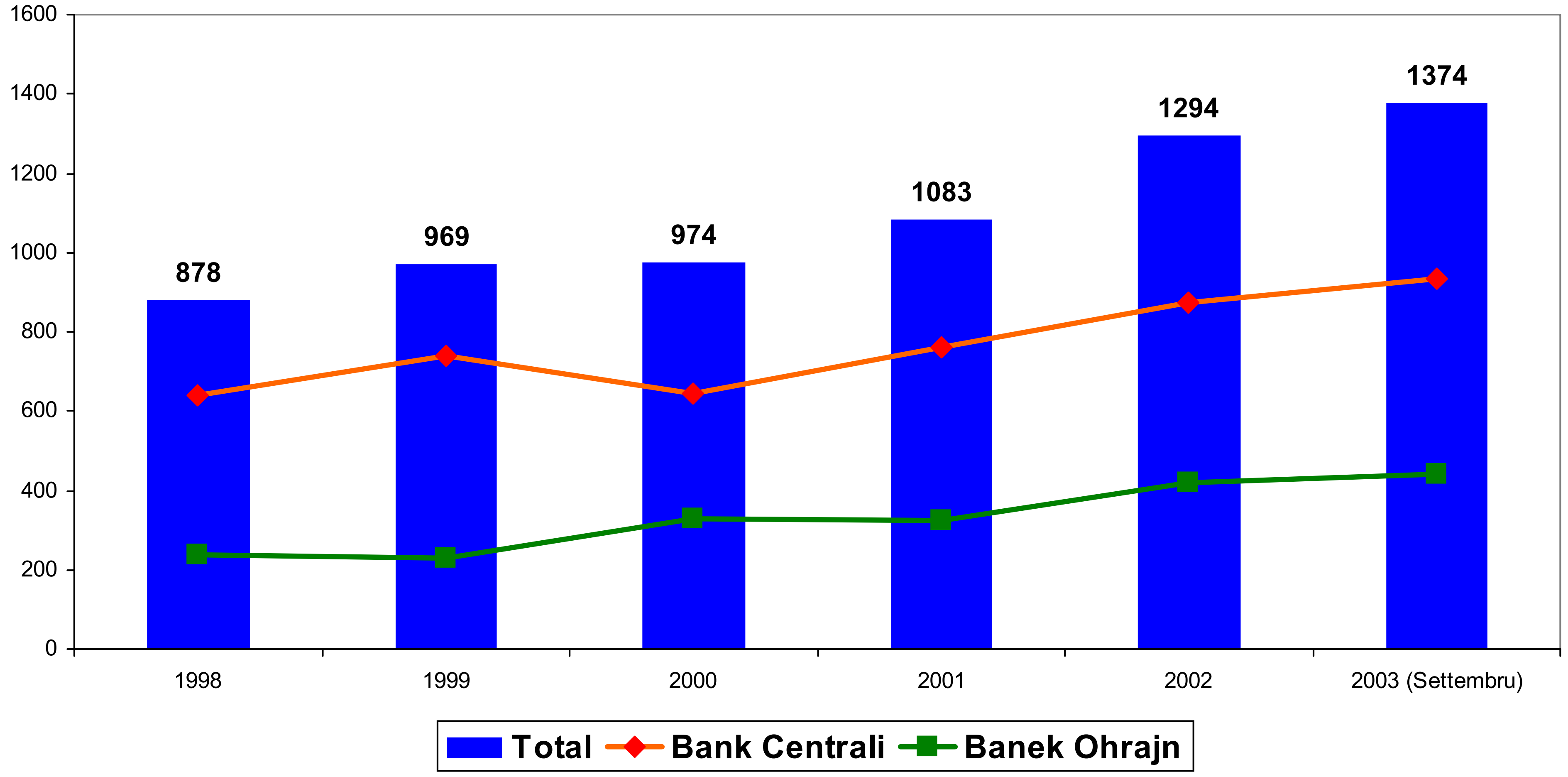

Indiċi tal-Borża

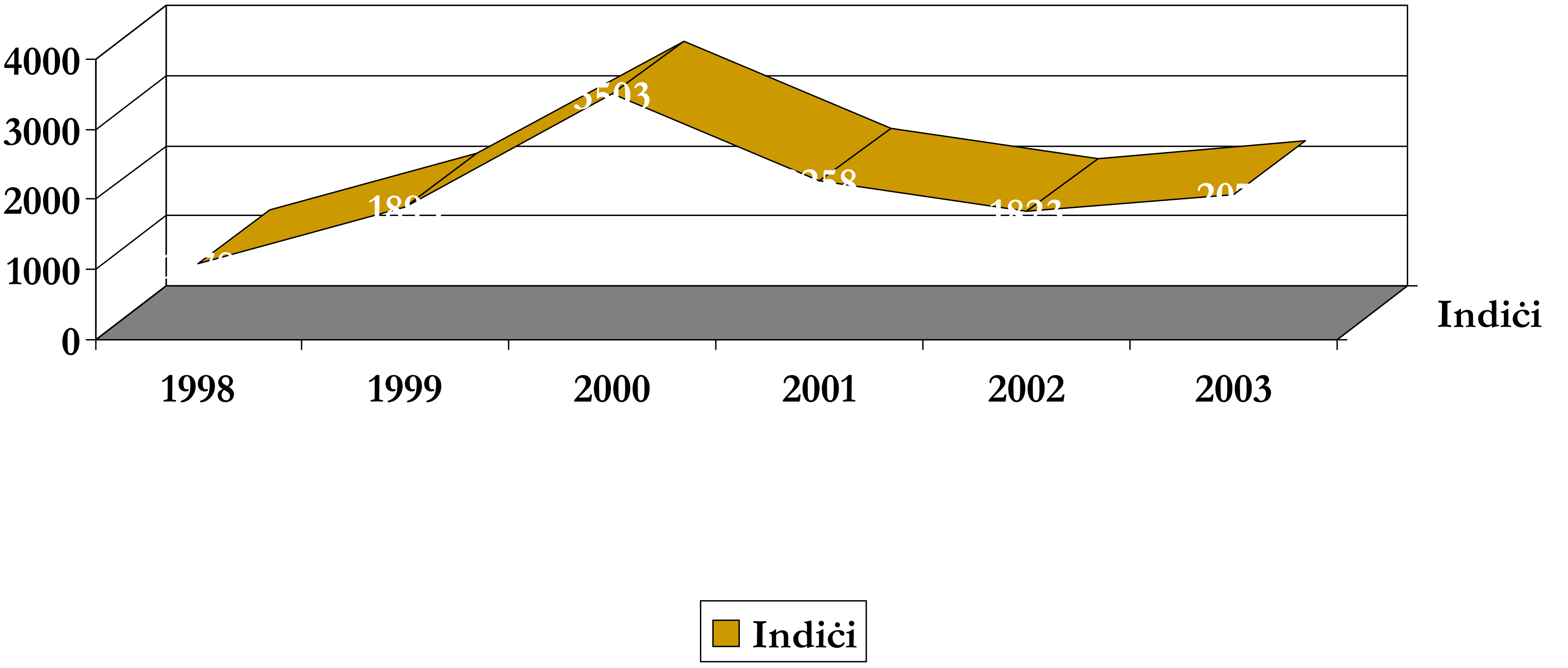

Xogħol – Nies jaħdmu

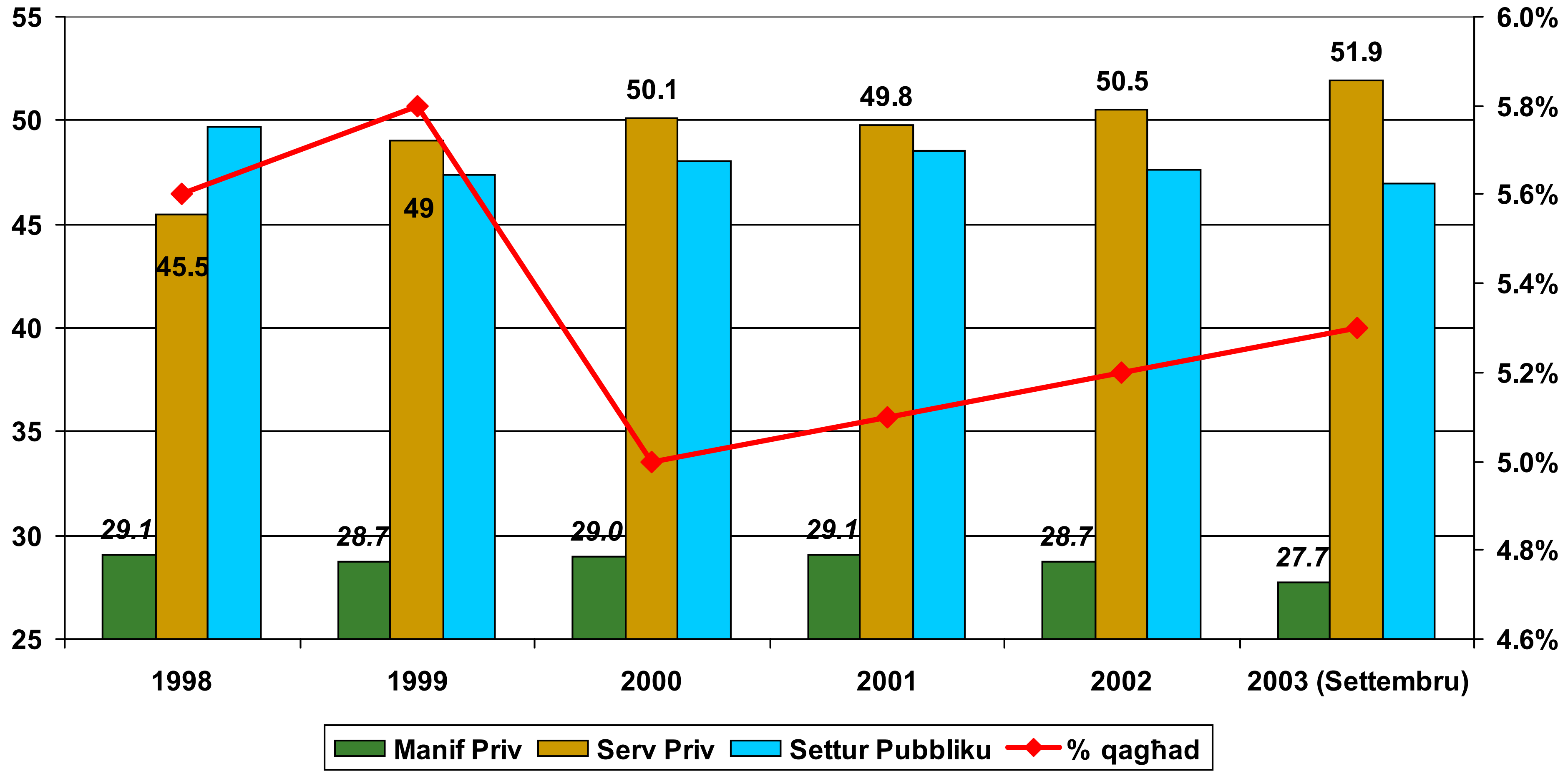

Xogħol – Dħul tal-ħaddiema

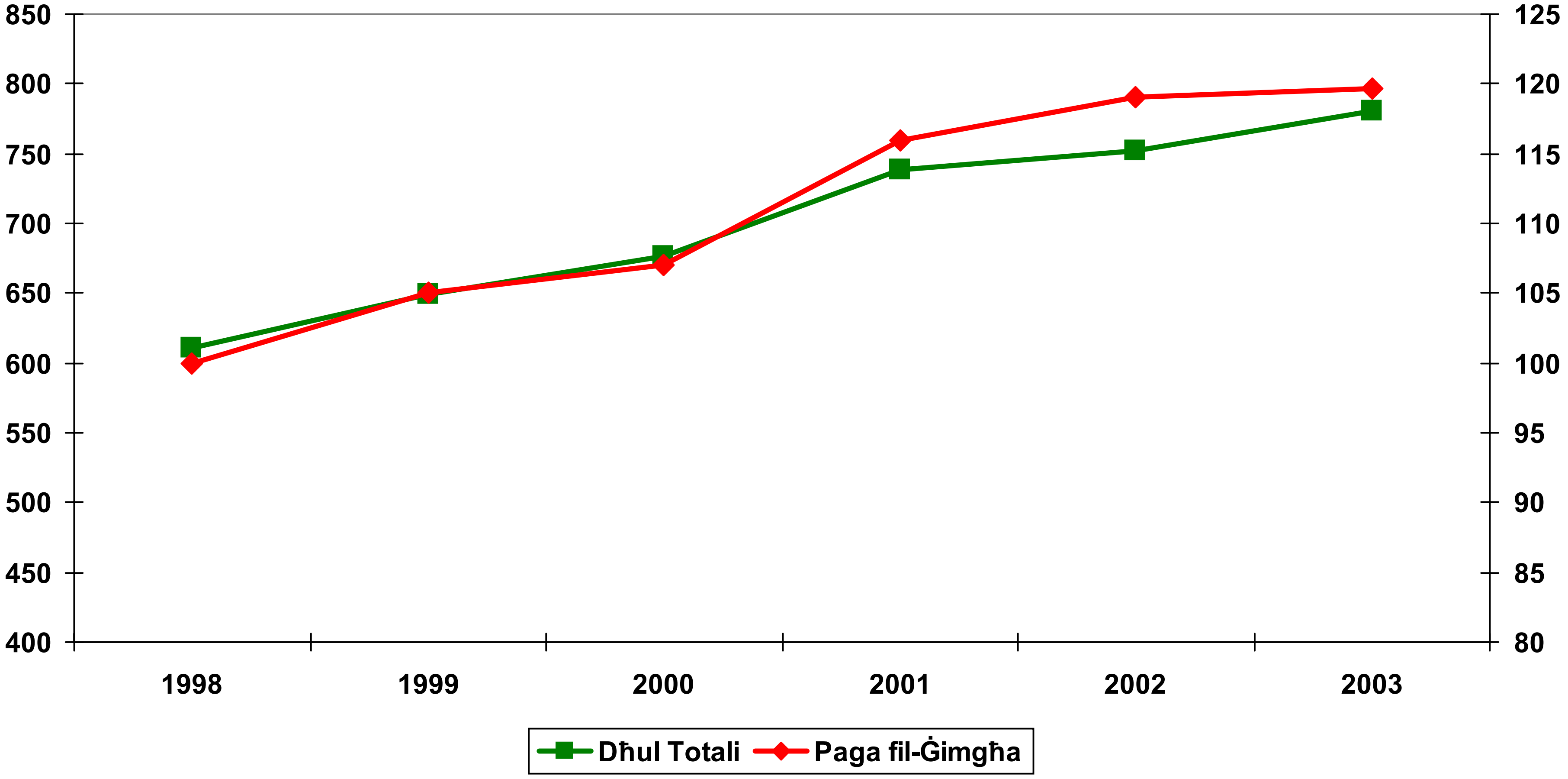

Narmaw
GĦAŻ-ŻMINIJIET ĠODDA
B U D G E T 2 0 0 4

L-isfidi fl-agrikoltura

- sfida ekonomika
  - li issaħaħ il-vijabbilta u l-kompetittivita.
- sfida soċjali
  - li ttejjeb il-livell tal-għixien tal-bdiewa
  - li tiftaħ opportunitajiet imprenditorjali li jagħtu ħajja ġdida lill-ekonomija rurali.
- sfida ekoloġika
  - li l-bżonn li tippromwovi prattiċi ambjentali tajbin
  - li il-prodott agrikolu għandu jkun san u ta' kwalita għolja.

nippromwovu r-riċerka fi prodotti ekoloġiċi u ta' kwalita

Biedja u Sajd

- Se nkomplu ngħinu lil-bdiewa biex jtejjbu l-operat tagħhom
- Se nkomplu ngħinu biex nimmodernizzaw il-flotta
  - naddattawha skond ir-riżorsi għad-dispożizzjoni tagħna

- Wara li bdiet titħaddem skema ġdida ta' taxxa għal-dan is-settur, l-eżenzjoni ta' parti mill-ħlas tas-sigurta soċjali għall-bdiewa u s-sajjieda f'koperattivi sa titneħħa.

Turiżmu

It-turiżmu jrid ikun mibni fuq il-kwalita.

- Se nkomplu ninvestu biex lil pajjiżna nagħtuh dehra sabiħa u nagħmluh pajjiż komdu.
- Għandna bżonn attrazjonijiet u postijiet ta' divertiment
  - Programm ta' investiment ta' Lm10 miljuni f'erba' snin
- Kull wieħed u waħda minna għandu sehmu x'jagħti
  - inżommu ambjent nadif u ndukrat,
  - ikollna pajjiżna organizzat u sabiħ,
  - inkunu dixxiplinati,
  - nagħtu valur tajjeb għall-ħlas li nistennew.

Turiżmu

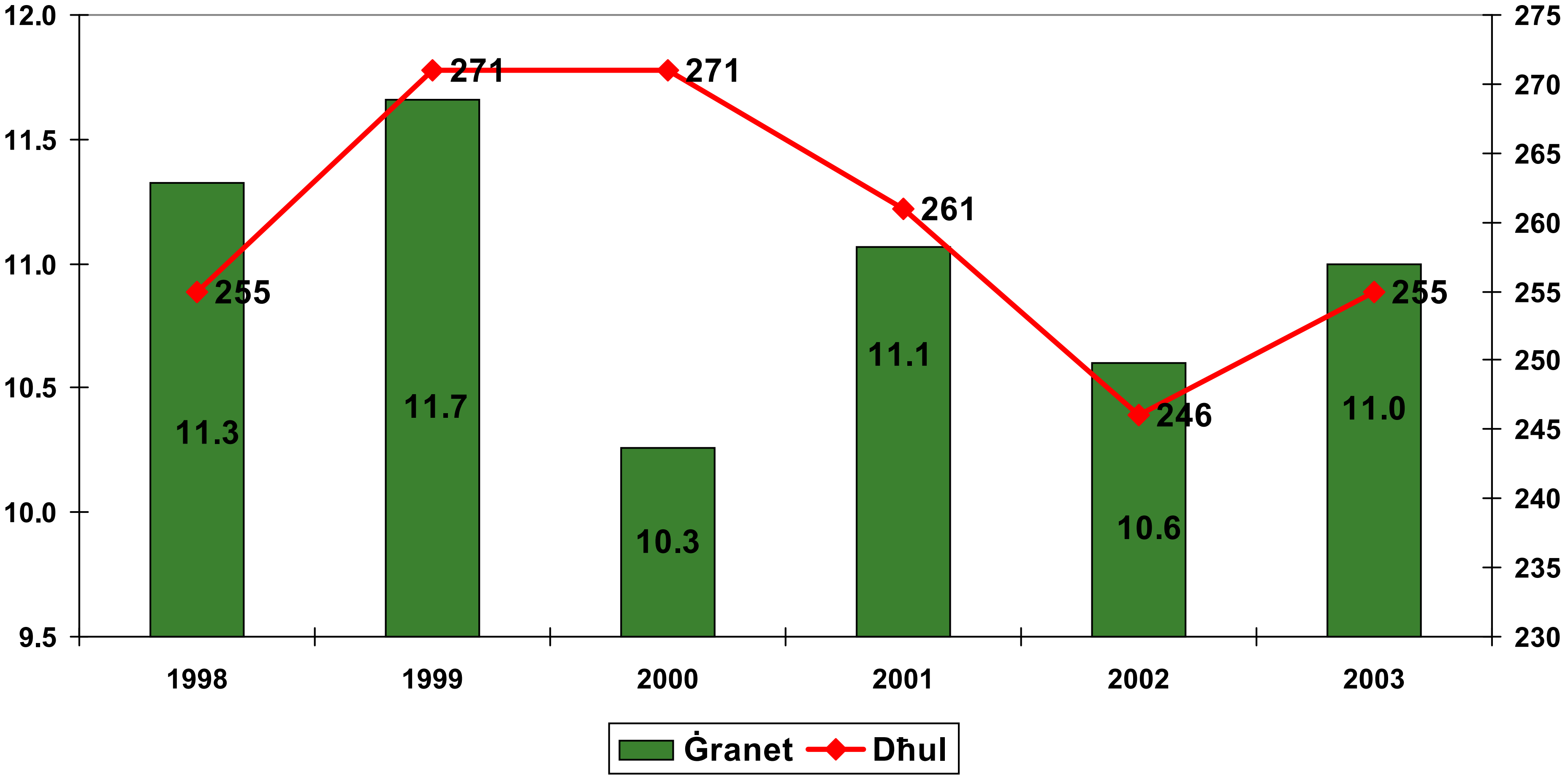

12.0
11.5
11.0
10.5
10.0
9.5
275
270
265
260
255
250
245
240
235
230
11.3
11.7
10.3
11.1
10.6
11.0
255
271
271
261
246
255
1998
1999
2000
2001
2002
2003
Ġranet
Dħul

Self employed

- Se nkomplu nżidu l-aċċess għall-finanzi meħtieġa mill-imprendituri żgħar
- Se nibdlu l-proċeduri biex is-self employed u l-kumpaniji ż-żgħar ikollhom aċċesss akbar għall-kuntratti pubbliċi.

Malta Enterprise Corporation

- Focus Marketing
- Capacity Building
- One Stop Shop

Settur Finanzjarju

- Prodotti ġodda
  - Konformi mad-dħul ta' Malta fl-Unjoni Ewropea
  - Trusts
- Espanzjoni
  - Ritmu qawwi ta' żieda fl-investiment f'dan is-settur

Finanzi

Narmaw
GĦAŻ-ŻMINIJIET ĠODDA
BUDGET 2004

Aktar Transparenza fil-Finanzi Pubbliċi

Fil-Fond Konsolidat se jinħolqu kontijiet sussidjarji, li se jkunu mitmugħa minn dħul ta' taxxi speċifiċi u sorveljati mill-Ministeri responsabbli, mill-Ministeru tal-Finanzi u l-Affarijiet Ekonomiċi u mill-MCESD.

- Kont Turiżmu u Kultura
- Kont Toroq, Bini u Manutenzjoni
- Kont Saħħa
- Kont Ambjent u t-Tisbiħ

Dħul

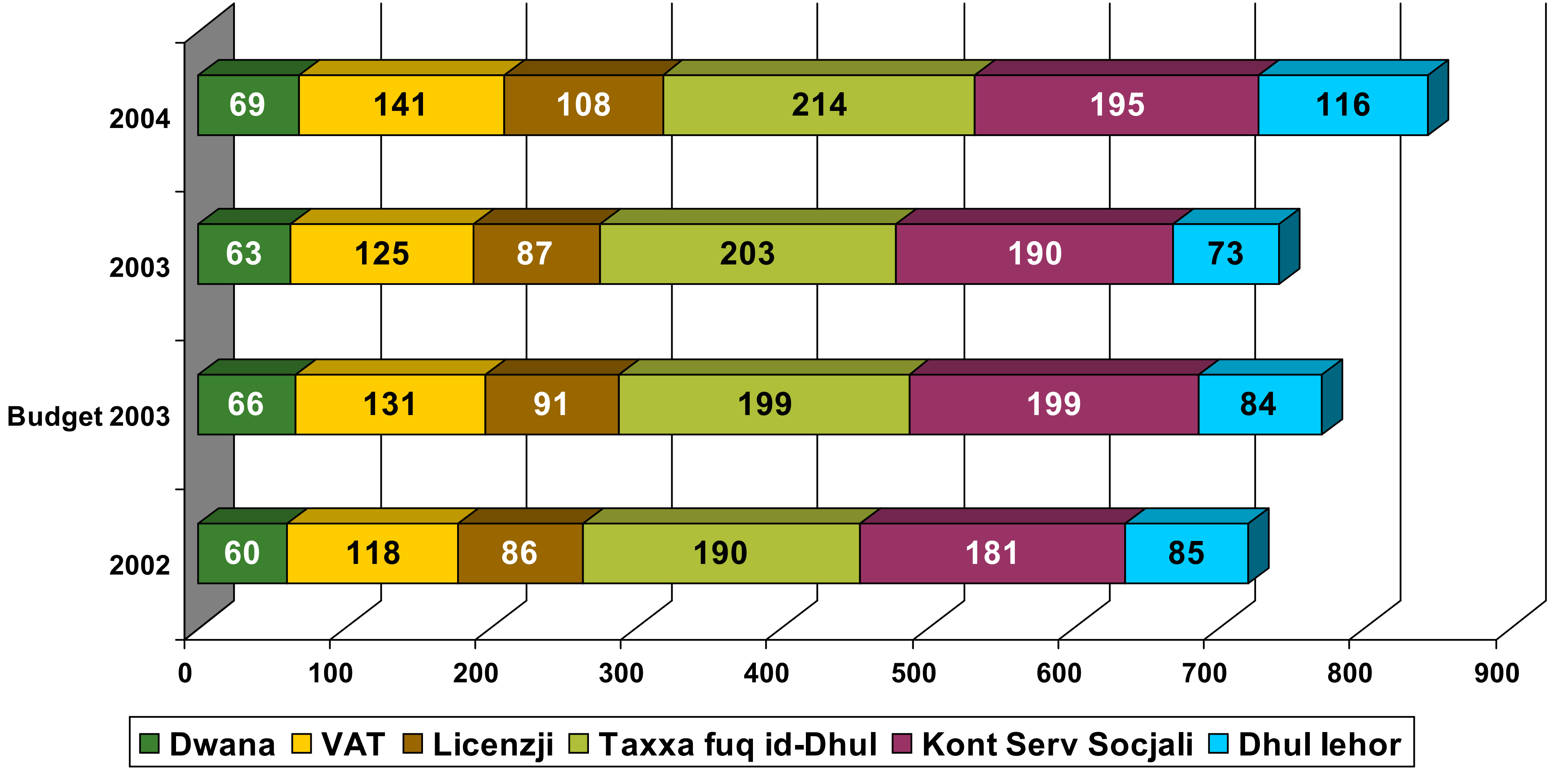

2004
69
141
108
214
195
116
2003
63
125
87
203
190
73
Budget 2003
66
131
91
199
199
84
2002
60
118
86
190
181
85
0
100
200
300
400
500
600
700
800
900
Dwana
VAT
Licenzji
Taxxa fuq id-Dhul
Kont Serv Socjali
Dhul Iehor

Sisa

- Żieda fis-sisa
  - fuq is-sigaretti
  - fuq it-tabakk tal-brim
  - fuq is-sigarri.

Taxxa fuq il-Propjeta'

Tibdil u Klarifikazzjonijiet dwar taxxa dovuta:

- L-eżenzjoni tat-taxxa tad-dħul, tal-boll u fuq qliegħ kapitali f'kumpaniji li jiġu riorganizzati
- Trasferiment ta' ishma f'kumpaniji li l-assi tagħhom huma propjeta
- Trasferiment ta' propjeta bejn kumpaniji fi gruppi.

Miżuri fuq il-Propjeta

- Propjeta li tkun intirtet (wara 22/11/92) u tinbiegħ tħallas taxxa bħal propjeta oħra
- Fuq propjeta li tkun intirtet qabel 23/11/92, u tinbiegħ it-taxxa se tkun waħda finali ta' 7% fuq ir-rikavat
- Il-profitti fuq propjeta se jkunu ntaxxati kollha
  - Mingħajr tnaqqis skond il-proporzjon tad-data tal-bejgħ u d-data tal-akkwist mat-22/11/92
- Konvenji jibdew jiġu reġistrati u jitħallas 1% boll proviżorju fuq il-valur miftiehem
  - Dan jiġi set-off mill-boll finali meta jsir il-kuntratt.

VAT

- Se tiġi miżjuda l-ogħla rata ta' 15% għal 18%.

- Ir-rati mnaqqsa ta' 5% u 0% se jibqgħu l-istess
  - Ebda żieda fuq
    - Ikel
    - Mediċini
    - Turiżmu

Id-dħul miż-żieda se jmur għall-kont tas-saħħa

Impatt Soċjali

- Kumpens ta' 75c fil-ġimgħa
  - lil kull pensjonant
  - lil kull ħaddiem
  - Imħallsa f'Marzu 2004
- Kumpens ta' 25c oħra għal dawk li jieħdu l-għajnuna supplimentari.

Vetturi Użati (mhux kummerċjali)

- Jagħmlu ħsara lill-ambjent ħafna aktar minn vetturi ġodda.
- Qiegħed jiżdied il-minimu tat-taxxa fuq il-vetturi wżati
- ***Aħna ma rridux li Malta tieħu l-fama li hija l-post fejn jiġu dumped vetturi wżati li ma jkunux tajba għal użu f'pajjiżi oħra.***

	2000	2001	2002	2003*
Ġodda	10,116	7,292	7,009	4,008
Użati	1,502	2,157	2,555	2,658
Total	11,618	9,449	9,564	6,666
% Użati tat-total	13%	23%	27%	40%
** Sa Settembru*				

Effett fuq id-Dħul

- Hu stmat Lm15 miljun anqas, minħabba li, kif ħabbarna s-sena l-oħra, se jkun hemm bidla fil-mod kif tinġabar il-VAT.
- D-dħul se jiżdied b'Lm30 miljun bl-għotjiet mill-Ewropa u Lm18-il miljun permezz tal-Protokoll ma' l-Italja.
- Nistennew tnaqqis ta' Lm4.5 miljun mid-dħul mill-levies.

Nefqa Pubblika

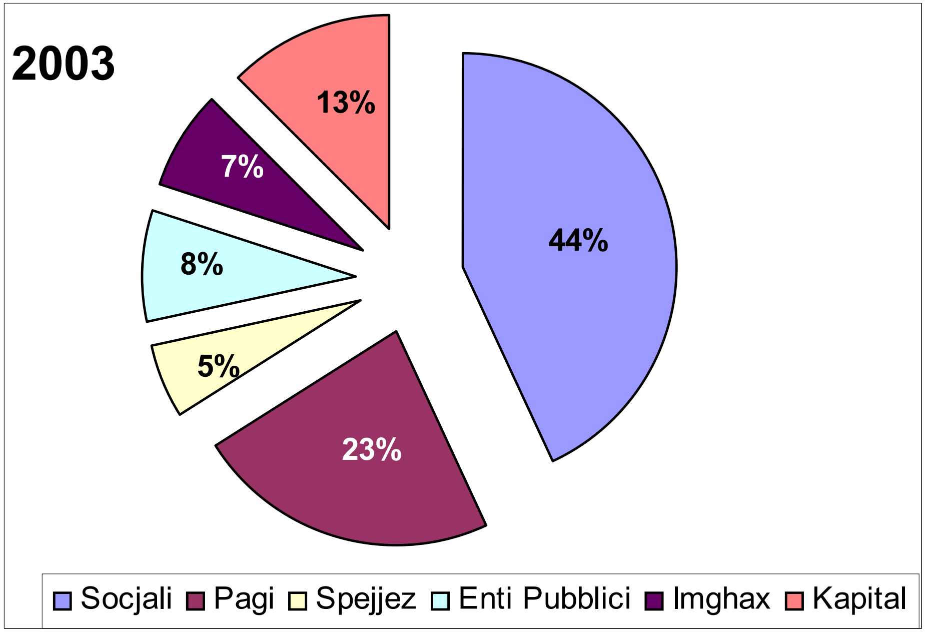

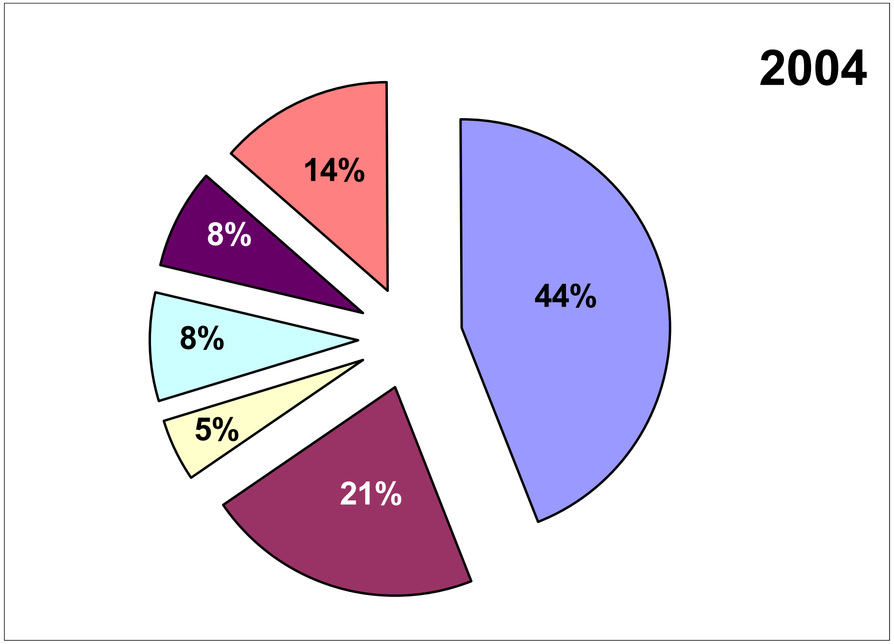

Ħruġ

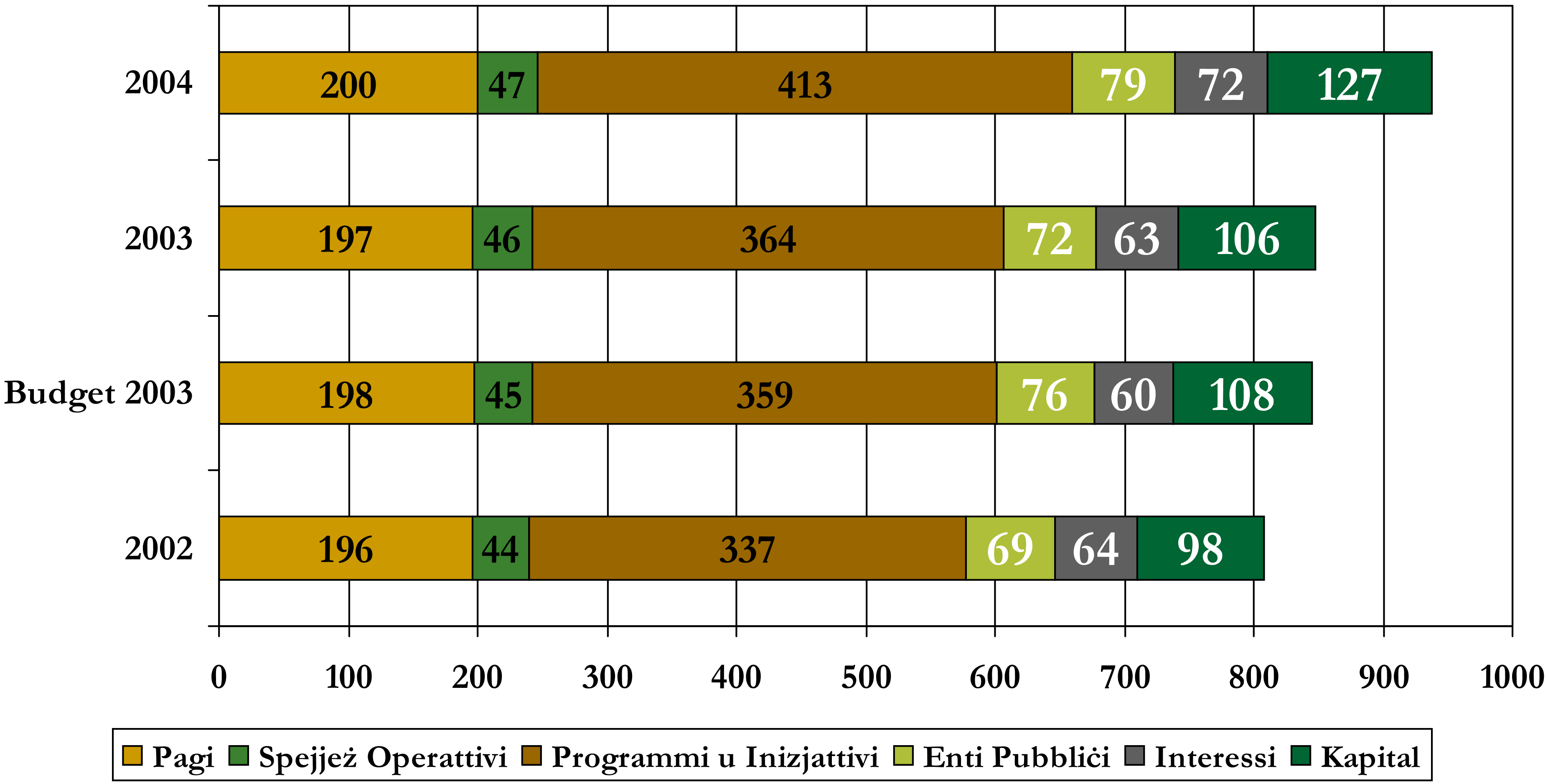
2004
200
47
413
79
72
127
2003
197
46
364
72
63
106
Budget 2003
198
45
359
76
60
108
2002
196
44
337
69
64
98
0
100
200
300
400
500
600
700
800
900
1000
Pagi
Spejjeż Operattivi
Programmi u Inizjattivi
Enti Pubbliċi
Interessi
Kapital

Anzjani

- Aktar *Public Private Partnership* għall-akkomodazjoni tal-Anzjani f'*homes* privati.

- Żieda fil-kontribuzzjoni tal-anzjani alloġġati f'istituzjonijiet ta' l-Gvern u *homes* PPP
  - 60% tal-pensjonijiet tiżdied għal 80%
  - 60% ta' dħul ieħor jibqa' l-istess
  - Il-massimu tal-kontribuzzjoni jitneħħa
  - L-ammont li jrid jibqa' għand l-anzjan jiżdied minn Lm550 għal Lm600.

Persuni bi bżonnijiet speċjali

Se jiġu provduti aktar ċentri biex jgħinu lil nies bi bżonnijiet speċjali sabiex ikunu xi ftit aktar indipendenti f'ħajjithom.

Privatiżazzjoni

- **Freport**
  - Qbil Preliminary mas-CMA/CGM
  - Konsultazzjoni ma l-Unions
- **Lottu**
  - Negozjati konklużi
- **Pjani oħra**
  - Malta Overseas Bunkering Company
  - Maltacom
  - Bank of Valletta

Riforma

Narmaw
GĦAŻ-ŻMINIJIET ĠODDA
BUDGET 2004

Sfidi

L-isfidi li qed niffaċċjaw huma l-istess bħal dawk li qed jifaċċjaw ħafna pajjiżi oħra:

- It-tisħiħ tal-kompetittivita ekonomika
- It-titjib fil-kwalita tal-edukazzjoni
- It-tisħiħ tal-Moralita Fiskali
- Riforma fil-pensjonijiet
- Riforma fis-servizzi tas-saħħa
- Riforma fil-kultura tas-settur pubbliku
- It-twettiq tal-ġustizzja soċjali.
- Il-Ħarsien tal-ambjent.

Social Market Economy

- Inizjattiva Privata
  - Mutur tal-ekonomija
  - Ħtieġa ta' responsabbilta korporattiva u kollettiva
    - Dover ta' solidarjeta lejn il-kommunita
    - Obligu li titħares il-liġi
    - Impenn li jiġu rispettati l-ambjent u n-natura
- Ir-rwol ta' Gvern
  - Jippromwovi sistema sana u ekwa
  - Isostni attivita li s-settur privat ma jidħolx għalijha

Globalizzazzjoni

- Kull mewġa ġdida ta' innovazzjoni qed iġġib magħha żieda qawwija fl-aspettativa tan-nies ta' kif jistgħu jtejbu ħajjithom.
- Dan qed ipoġġi taħt pressjoni kbira s-servizzi soċjali kollha li bnejna sal-lum.
- Dawk li qed jaħdmu jridu jġorru piż dejjem akbar biex jerfgħu lil dawk li rtiraw u lil dawk bla xogħol.
- Imma l-globalizzazzjoni
  - tfisser opportunitajiet ġodda u kbar u ħajja aħjar.
  - hi rivoluzjoni li mhix se titwaqqaf.

Kompetittivita

- Nassiguraw kompetizjoni fis-swieq tal-fatturi ekonomiċi kollha
  - Hekk il-prezzijiet ikunu aħjar u kompetittivi
- Innaqqsu l-ispiża tas-settur pubbliku
  - Finanzjarju u Burokratiku
- Insaħħu l-flessibbilta fis-suq tax-xogħol
  - Riżors uman aktar produttiv u effiċjenti
- Niffaċilitaw lis-settur privat jutilizza riżorsi umani qegħda jew mhux produttivi biżżejjed
- Nsaħħu r-riżorsi umani tagħna permezz ta' taħriġ
- Governabbilta azjendali
- Riċerka u Innovazzjoni.

Riċerka u Innovazjoni

- Il-Malta Enterprise se tassigura t-tħaddim tajjeb tat-*Technology Venture Fund*.
- Se jiġu konsolidati u msaħħa l-inċentivi fit-taxxa li qed jingħataw għar-riċerka
- Se tingħata għajnuna biex individwu u azjendi Maltin ikunu jistgħu jippartеċipaw fi programmi ta' riċerka ma kumpaniji u enti barranin.
- Se jiġi msaħħaħ is-support li jingħataw riċerkaturi biex il-frott tar-riċerka tagħhom ikun jista' jitpoġġa fis-suq u għalhekk joħloq attivita ekonomika.

Edukazjoni

- Hemm bżonn reviżjoni kostanti tal-mod kif ir-riżorsi li qegħdin nipprovdu qed jiġu wżati biex hekk nipprijoretiżżaw skond il-ħtiġijiet tal-lum u ta' għada.
- L-MCAST se tibqa' tikber biex tiżviluppa s-snajja, t-teknika u l-kapaċita li jkunu meħtieġa minn żmien għal żmien fl-iżvilupp tal-pajjiż.
- Universita aktar konxja mir-rejalta tal-lum u l-ħtiġijiet ta'għada.

Tarznari

- Amalgamazzjoni
- Tnaqqis ta’ 900 ħaddiem
  - Skemi ta’ rtirar kmieni
- Kumpens relatat mal-produttivita
- Sussidju ffissat bħala % tal-paga bażika.

Inħarsu l-Ambjent

- Tagħlim kostanti li jfisser l-għażliet li għandna u kif inkunu aktar attenti f'kull ma jaffetwa l-ambjent.
- B'investiment fuq l-immaniġjar tal-iskart
- B'investiment fuq it-tisbiħ
- Bi ħlas adekwat li jsir minn min jinkwina biex l-inkwinament jiġi newtralizzat.
  - Se ndaħħlu kunċett ġdid ta' *eco-contribution* fuq il-kontenituri biex inħeġġu l-użu ta' kontenituri li jerġgħu jintużaw.

Servizzi Soċjali - Solidarjeta

- Irridu nagħqdu b'mod effettiv l-iżvilupp ekonomiku mal-ġustizja soċjali
- kull ċittadin għandu d-dritt għal solidarjeta nazzjonali meta jkun għaddej minn żmien diffiċli
- ma nistgħux nipprovdu b'mod uniformi għal kulħadd.

Benefiċċji Soċjali - Kontroll

- Nirrazjonaliżżaw il-pletora ta' servizzi soċjali li għandna
- naqtgħu l-abbużi
- nirriformaw il-proċeduri li nużaw fit-tqassim u l-kalkolu tal-benefiċċji soċjali.
- se ndaħħlu sistema ta' awditjar mediku.

Pensjonijiet

- Impenn mis-sieħba soċjali fl-Kunsill Malti għall-Izvilupp Ekonomiku u Soċjali li kif ikun lest ir-rapport attwarju mill-Bank Dinji, jidħlu f'diskussjonijiet intensivi biex sa nofs l-2004 jissajru l-għażliet li għandna quddiemna u nieħdu deċiżjonijiet.

Servizzi tas-Saħħa

- L-ispiża għas-saħħa tikber b'mod qawwi.
- Investiment qawwi fil-kwalita
  - Aktar professjonisti biex jaqdu lil Poplu
  - Sptar ġdid b'faċilitajiet moderni u aħjar u ambjent isbaħ.

Saħħa

- Fil-futur qarib hemm bżonn jittieħdu passi ħalli l-ispejjeż f'dan is-settur jiġu kontrollati.
- servizzi essenzjali għandhom jibqgħu pprovduti b'xejn jew b'sussidju qawwi, biex jiġi assigurat aċċess sħiħ għal kulħadd.
- għal oħrajn għandu jkun hemm sussidji li jvarjaw skond il-każ.
- Mediċini b'xejn
  - Reviżjoni ta' min hu ntitolat
  - Awditjar mediku fuq min jieħu benefiċċji soċjali.